

Το νέο Ανατολικό ζήτημα μετά την διεθνοποίησή του. Και οι διαφαινόμενες προοπτικές.

Το νέο Ανατολικό ζήτημα , όπως το εκθέσαμε στο προηγούμενο άρθρο, έχει διανύσει πλέον μια πρώτη φάση αναγνώρισης κι έχει διεθνοποιηθεί. Έχει μετατραπεί, για την Ευρώπη και την Αμερική, για όλο δηλ. τον Δυτικό κόσμο, σε ένα θέμα προτεραιότητας και πρώτης γραμμής. Αποτελεί πλέον το σημαντικότερο ίσως διεθνές ζήτημα πάνω στο οποίο όλος ο Δυτικός κόσμος καλείται άμεσα να τοποθετηθεί.

«Το πρόβλημα με την Τουρκία», τονίζαμε στο προηγούμενο άρθρο, «δεν είναι μόνο Ελληνο-Τουρκικό, είναι διεθνές. Οι διαφορές ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία, είναι μόνο ένα μέρος του προβλήματος. Και δεν πρόκειται να λυθούν στο επίπεδό τους (ούτε βέβαια και με προσφυγές στη Χάγη)».

Το νέο Ανατολικό ζήτημα λοιπόν έχει από κάθε άποψη διεθνοποιηθεί. Έχει ξεπεράσει τα στενά πλαίσια μιας διακρατικής διαμάχης. Κανείς πλέον, υπεκφεύγοντας, δεν μπορεί να επικαλεσθεί ένα διμερές πρόβλημα το οποίο πρέπει να διευθετηθεί, με ευθύνη των δυο μερών. Γι αυτό και τα κελεύσματα «να τα βρούμε Ελλάδα και Τουρκία» έχουν δραματικά περιοριστεί.

Η διεθνοποίηση του νέου Ανατολικού ζητήματος σε αυτή τη φάση συνδέεται με πολιτικές κυρώσεων ενάντια στην Τουρκία (τόσο από την Ευρώπη όσο και τις ΗΠΑ). Οι κυρώσεις αυτές , όποιες και νάναι, ενώ θα έχουν κάποιον τιμωρητικό χαρακτήρα (θα έχουν οπωσδήποτε ένα κόστος) δεν πρόκειται να βάζουν την Τούρκικη οικονομία σε μεγάλες περιπέτειες ούτε να αποβλέπουν σε μια ρήξη των σχέσεων Δύσης –Τουρκίας. Αντίθετα θα αποσκοπούν σε

έναν συνειτισμό της και σε μια επαναπροσέγγιση της Τουρκίας με τον Δυτικό κόσμο. Οι κυρώσεις είναι αναγκαίες αλλά δεν θα λύσουν το πρόβλημα.

Η πολιτική των κυρώσεων δεν θα αποτελεί παρά ένα μέρος της όλης Δυτικής στρατηγικής. Παράλληλα με αυτήν είναι αναμενόμενο να υπάρξει μια προσπάθεια επαναπροσέγγισης με την Τουρκία, η οποία θα αφορά μια σειρά διευθετήσεις σε μερικά από τα ανοιχτά μέτωπα (Εξοπλισμούς, Καύκασος, Λιβύη, Συρία, Ιράκ, Κύπρος, Ανατολική Μεσόγειος, Αιγαίο κ.ά). Σε αυτό το πνεύμα πολύ πιθανόν να δούμε σύντομα, από την Δύση, ειδικές μεσολαβητικές αποστολές, προκειμένου να εντοπίσουν κάποια σημεία σύγκλισης με την Τούρκικη ηγεσία. Κάτι τέτοιο βέβαια θα απαιτήσει πολύ χρόνο, πολλές διπλωματικές διαδικασίες και διαπραγματεύσεις. Αλλά εκ των πραγμάτων θα περάσουμε σε ένα τέτοιο στάδιο, αν μιλάμε για ειρηνική διευθέτηση του Ανατολικού προβλήματος. Ε ν τω μεταξύ η Τουρκία θα πρέπει, στο διάστημα αυτό να επιδείξει πνεύμα συνεννόησης και να εγκαταλείψει την επιθετική πολιτική των μονομερών ενεργειών και προκλήσεων. Θα μπορέσει να το κάνει;

Ο Ερτογάν είναι αδύνατον να εγκαταλείψει πλήρως την πολιτική των μονομερών προκλήσεων σε όλα τα ενεργά μέτωπα. Κάτι τέτοιο θα ισοδυναμούσε με ακύρωση όλης του της πολιτικής. Εκείνο που μπορεί να κάνει είναι επιλεκτικά να υπαναχωρήσει στο σημείο τριβής με τις ΗΠΑ, στην ενεργοποίηση δηλ. των πυραύλων S400, για τους οποίους θα υποστεί και τις πρώτες κυρώσεις. Αν εξαιρέσουμε τους S400 όλα τα άλλα μέτωπα το πιθανότερο είναι ότι θα διατηρηθούν ανοιχτά και ιδιαίτερα όσα σχετίζονται με την «γαλάζια πατρίδα» (Αιγαίο και Ανατολ. Μεσόγειος). Από αυτή την άποψη καμία αποκλιμάκωση της έντασης στην περιοχή μας, μεσοπρόθεσμα τουλάχιστον, δεν πρόκειται να γίνει, ίσα-ίσα θα πρέπει να αναμένονται κι άλλες ουσιαστικότερες προκλήσεις (όσο μάλιστα αναβάλλονται και οι Ευρωπαϊκές κυρώσεις).

Για την Δύση η Τουρκία δεν είναι Ιράν. Ούτε θέλει να την εξωθήσει να γίνει Ιράν. Είναι μια χώρα – μέλος του NATO με μια οικονομία διαπλεκόμενη ισχυρά με όλο τον Δυτικό κόσμο. Το μέλλον της ανήκει ούτως ή άλλως στην Δύση.

Η Τουρκία του Ερτογάν διεκδικεί έναν νέο αναβαθμισμένο περιφερειακό ρόλο. Αυτό μπορεί να το πετύχει μόνο με την αναθεώρηση του σημερινού status που προϋποθέτει, με την σειρά του, μιας μορφής συγκατάβαση των ΗΠΑ (κύρια) αλλά και ορισμένων Ευρωπαϊκών δυνάμεων. Η Δύση είναι πολύ δύσκολο να εναντιωθεί απόλυτα στο σύνολο των αξιώσεων της Τουρκίας. Μετά την φάση των κυρώσεων, αλλά ακόμα και παράλληλα με αυτές, θα θελήσει να διαπραγματευθεί με την Τουρκία σε διάφορα επίπεδα παρακάμπτοντας πιθανόν ακόμα και διεθνείς συμβάσεις, αποφάσεις του ΟΗΕ και του συμβουλίου ασφαλείας. Τι θα κερδίσει από αυτή την ιστορία η Τουρκία και τι θα χάσουν άλλες χώρες θα εξαρτηθεί από πολλούς παράγοντες.

Το νέο ανατολικό ζήτημα θα απασχολήσει την διεθνή διπλωματία για μεγάλο χρονικό διάστημα. Και θα χρειαστεί από την πλευρά της Ελλάδας να υπάρχει μια συνεχής πολιτική ετοιμότητα και επαγρύπνηση προκειμένου να αποτραπούν οποιαδήποτε αρνητικά για τα Ελληνικά συμφέροντα αποτελέσματα.

Μήλιος Χρήστος